

K R O N İ K

TÜRKİYE'DE 1954 YILINDA İNSAN HAKLARININ SAĞLANMASINA MÜTEALLİK HAREKETLER

I

Tesriî Mevzuat

I — *Memurun Hukuku* :

1 — *Fevkalâde mesaiden dolayı ikramiye* : 23.1.1954 tarihinde yayınlanıp yürürlüğe giren 6222 sayılı kanunla: Ziraat mahsullerini tehdit eden hastalık ve zararlılarla mücadele işlerinde fevkalâde başarı gösteren ilgili memurlara 500 liraya kadar ikramiye verilmesi tesbit edilmiştir.

2 — *Harcırahların arttırılması* : 18.2.1954 tarihinde yayınlanıp 1 mart tarihinde yürürlüğe giren 6245 sayılı yeni Harcırah Kanunu yeni şartlara uymak üzere, bütün harcırah, yevmiye ve yol masrafları karşılıklarını arttırmıştır. Hiç bir yevmiye 6 liradan aşağı olamayacaktır. Tefiş ve kontrol maksadiyle seyahat eden türlü murakıp ve müfettişlerin yevmiyeleri 15 liradan aşağı olamayacaktır. Buna karşılık, aylık maaş tutarının % 7 sinden fazlası da verilemez.

3 — *Açıktaki memuru tercihan tayin* : Bazen memurların kadrosu lâğvedilir. Bu yüzden memur açıkta kalır. 20.2.1954 tarihinde yürürlüğe giren 6254 sayılı kanun, bunları himaye etmektedir : Yeni bir memuriyet açıldığı zaman, oraya bu gibi memurlardan birisinin tercihan tayinini zarurî kılmaktadır.

4 — *Eski müddetleri gözetilerek derece yükseltilmesi* : İlkokul öğretmenlerinin maaş dereceleri, umumiyetle düşüktür. Bunlardan bazıları orta ve yüksek dereceli okul öğretmenliği ile Üniversite hocalığına bile geçmişlerdir. Fakat, maaş dereceleri, gene de ilk düşüklüğünü muhafaza eder. 1 Mart 1954 tarihinde yürürlüğe giren 6273 sayılı kanun, bu durumu, düzeltmektedir. Buna göre; 938 yılından önce ilk okul öğretmenliğine girdiği halde - sonradan başka öğretmenliğe ve Vekâlet teşkilâtına geçse bile - maaş derecesi halâ belli bir seviyeye gelmemiş olanların, eski müddetleri hesaplanarak, maaş dereceleri, şimdi üst derecelere çıkarılır.

5 — *Memuriyete girme hakkını tahditlerden kurtarma* : Memurun hukuku 5979 sayılı kanun, tıp mensuplarının Devlet Teşkilâtında vazifeye alınmaları hususunu ağır bir şartla sınırlamıştı. Normal Devlet hukukuna talip olan tıp mensuplarını, önce coğrafî, iktisadî, içtimâî ve idarî sebeplerle mahrumiyet bölgesi sayılan yerlerde, iki yıl müddetle mecburî hizmete tabi tutuyordu. Bu hizmeti yapmayanları, normal bölgelerdeki tıp hizmetlerine tayin etmiyordu.

Şimdi, 8.3.1954 tarihinde yürürlüğe giren 6308 sayılı kanun, bu sınırları koyan 5979 sayılı kanunu kaldırmıştır. Bu itibarla, tıp mensuplarının, tıp hizmetinde memuriyete girme hakları tahditlerden kurtarılmış oluyor.

6 — *Tekaütlük hakkından faydalanma* : 23.3.1954 tarihinde yayınlanıp 1.7.1954 tarihinde yürürlüğe giren 6388 sayılı kanun, Devlet Tiyatrosunda mukavele ile çalışan sanatkârlara da tekaütlük hakkı tanımaktadır. Ayrıca, bunların evvelce Devlet Tiyatrosunda geçen müddetleri de tekaütlük müddetine sayılacaktır.

7 — *Tekaütlüğe sevk için hizmet müddetini memur aleyhine daraltma* : 25.6.1954 tarihinde yürürlüğe giren 6422 sayılı kanun, tekaütlük için gereken 30 yıllık müddeti bazı kayıtlar ve şartlarla 25 yıla kadar indirmiştir.

II — *Beşerî Şahsiyetin Korunması* :

1 — *Sosyalman zayıfların korunması* : A — Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu, vefat etmiş memurların dul ve yetimlerine de bir maaş bağlamaktadır. Fakat bu kanunun 75 nci maddesi, memurun vefatı zamanında evli bulunmayan kız çocuklarına maaş veriyordu.

9.1.1954 tarihinde yayınlanıp yürürlüğe giren 6216 sayılı kanun, bu 75 nci madde hükümünü genişletmiştir. Buna göre, evlenmeleri dolayısıyla yeni maaşları kesilen, fakat sonradan boşanan veya dul kalan kız çocuklara evvelce 25 yaşını doldurduğu için yetim maaşları kesilmiş olan kız çocuklarına, evvelce 25 yaşını doldurduğu için esasen kendisine yetim maaşı bağlanmamış olan kız çocuklarına, bu kere, yeniden maaş bağlanmıştır. Bu suretle, 25 yaşını doldurduğu halde ve vaktiyle evli olsa bile şimdi dul kalma veya boşanma dolayısıyla tek başına kalmış olan kız çocukları himaye edilmiş oluyor.

B — 5.2.1954 tarihinde yayınlanıp 1 Mart 1954 tarihinden itibaren yürürlüğe giren 6241 sayılı kanun da emekli, dul, yetim aylıkları ile vazife ve harp malûlleri aylıklarına belli nisbetlerde zam yapılmasını emretmektedir. Bu zam nisbeti, % 35 e kadar yükselmektedir.

8.3.1954 tarihinde kabul edilip yürürlüğe giren 6303 sayılı

kanun, Hava Harp Okuluna girmek isteyen sivil lise ve Üniversite öğrencilerinin, buldukları yerlerden, okula kadar geliş-gidiş ve kabul muamelesinin cereyan ettiği sıradaki iâşe ve yatma masraflarının Devletçe ödeneceğini emretmektedir. Keza aynı günde yürürlüğe giren 6304 sayılı kanun da, milletlerarası taahhütler icabı yurt dışına gönderilen askerlerin aileleri ile vedalaşmak üzere memleketlerine gidiş yol masrafları ile su başkını, zelzele, yangın gibi âfetlere uğramış bölgeler halından olan askerlere hemen izin verilerek yol masraflarının da Devletçe ödeneceği ifade edilmektedir.

2 — *Basın İşçilerinin ve Gazetecilerin korunması* : 19.2.1954 tarihinde yürürlüğe giren 6253 sayılı kanun; basın mesleğinde çalışanlarla çalıştıranlar arasındaki münasebeti, çalışanlar lehine olarak tekrar düzenlemiştir: Buna göre, bir mevkutede çalışan gazeteciye, mukavele dışı verilen işlerle yazdırılan yazılar için ayrıca bir ücret verilir. Gazeteci, çalıştığı mevkutedeki bir yayın dolayısıyla hapis edilirse, ücretini, işvereninden almakta devam eder. Her ne sebeple olursa olsun, neşriyatını tatil eden bir mevkutede çalışanlar, daha iki ay müddetle ücretlerini alırlar. Her iki dinî bayramın ilk günleri hariç, gazeteler çıkmaz ve gazeteciler çalıştırılmaz. Günlük iş müddeti 8 saati geçemez. Geçtiği takdirde, normal çalışma ücretinin saat başına düşen miktarının % 25 ile % 50 sine kadar ilâve ücret verilir. Gece saatlerinin ilâve ücreti bu % 50 den aşağı olamaz.

3 — *İşçinin korunması* : İş kanununun bazı maddelerini değiştiren ve yayın tarihi olan 8. 3. 1954 de yürürlüğe giren 6298 sayılı kanun; iş ihtilâflarını çözmekle görevli hüküm kurullarındaki işçi temsilcilerini, kurulan toplantı günlerinde mezun saymakta ve bu günlere ait sigorta primlerinin temsilci işçilerle bunların işverenleri tarafından ödeneceğini kabul etmektedir.

4 — *Dinlenme hakkı* : 8.3.1954 tarihinde yayınlanıp yürürlüğe giren 6301 sayılı kanun, çalışanların öğleyin dinlenme hakkını kabul etmektedir. Buna göre: nüfusu onbinden yukarı olan kasabalardaki fabrika, imalâthane, mağaza, dükkân, yazıhane, büro ve bunların benzerleri bütün ticarî ve sınaî müesseselerde çalıştırılan işçilerle ve diğer müstahdemlere bir saatten aşağı olmamak üzere öğle dinlenmesi verilmesi mecburîdir. Halkın yeme ve içmesiyle alâkalı maddeleri satanlar, eczaneler, umumun yıkanmasına, temizlenmesine, eğlenmesine mahsus yerlerle lokanta, gazino, kahve ve benzerleri, garaj, akaryakıt, satış istasyonları gibi seyrüseferle ilgili yerlerin dinlenme saatleri, başkaca tayin edilir veya işçiler arasında dinlenme münavebe usûlüne tâbi kılınır.

5 — *Kazalara karşı sıhhî yardım* : 11.3.1954 tarihinde yürürlüğe

giren 6309 sayılı mâden kanunu, maden sahasında kaza vukuunda ilk sıhî yardım yapılabilmesi için gerekli tedbirleri sıhî tesisat ve teşkilâtı kurma, gerekli ilâç ve malzemeyi bulundurmak yolunu da madenin işletilmesi imtiyazını alana yüklemektedir.

6 — *Suç ve suçlular karşısında itibar ve şahsiyetin korunması*: 17.3.1954 tarihinde yayınlanıp yürürlüğe giren 6334 sayılı kanun, 1945 lerdenberi tatbik edilen çok partili siyaset hayatı içinde hareket kazanan basında, suç ve suçluların beşerî şahsiyetin itibarını kırarak bir merkez bulmalarını önlemek istemiştir. Buna göre; basın yoluyla, bir kimsenin: namus, şeref veya haysiyetine tecavüz edilmesi; bir kimsenin itibarını kırarak, şöhret veya servetine zarar verebilecek bir hususun isnad olunması; rızası hilâfına hususî veya ailevî ahvalinin teşhir edilmesi şiddetle yasak edilmiştir. Yani 6 aydan 3 seneye kadar hapis, 1000 liradan 10.000 liraya kadar ağır para cezası verileceği söylenmiştir. Bu suçların tekerrürü, cezaları bir misli arttıracaktır.

Bu kanun, itiraf etmeli ki, siyasî hayatın hareketli bir cephesini teşkil eden basın üzerinde terbiyetkâr tesirlerde bulunmuştur. Ve siyasî oluşlar içine karışmış olan kimselerin - bilhassa partililerin ve Devlet adamlarının şahsiyetlerini korumuştur. Fakat, aynı zamanda, basının serbest tenkid görevini görürken, onu, çekingenliğe, fazla ihtiyata da sevk ederek serbest basından beklenen tenkid hamlesini önleyici bir rolü de olmuştur.

7 — *Gemi adamlarının iktisaden ve sosyalman himayesi*: 20.3.1954 tarihinde yayınlanıp yürürlüğe giren 6379 sayılı deniz İş Kanunu, Türk gemilerinde çalışan gemi adamlarının yılda bir ay ücretli izin hakkı tanımaktadır. Ayrıca, Türkiye'de yürürlükte olan muhtelif sosyal sigorta kanunlarının işçilere ve çalışanlara tanıdığı sosyal ve iktisadî haklardan faydalanmalarını da sağlar.

8 — *İhtiyarlık Sigortası*: 22.3.1954 tarihinde yayınlanıp Nisan 955 başında yürürlüğe giren 6391 sayılı kanun, İhtiyarlık Sigortası Kanununun bazı hükümlerini değiştirmiştir. Sigortalının kendisi, eşi ve çocuklarından başka ana ve babasına da aylık bağlanacağı emredilmektedir.

III — *Eşitlik Prensibi*:

1 — *Yabancı sermaye ve teşebbüslere eşit muamele*: 23.1.1954 tarihinde yürürlüğe giren 6224 sayılı "Yabancı sermayeyi teşvik kanunu" na göre: a) Memleketin iktisadî inkişafına yararlı olan, b) Türk hususî teşebbüslerine açık faaliyet sahalarında çalışan, c) inhisar veya hususî bir imtiyaz ifade etmeyen yabancı sermaye ve teşebbüslere

de, yerli sermaye ve teşebbüslere tanınan bütün haklar, muafiyetler, kolaylıklar tanınmıştır.

2 — *Yabancı gemi adamlarına eşit muamele* : 20.3.1954 tarihinde yayınlanıp yürürlüğe giren 6379 sayılı deniz iş kanunu Türk gemi adamlarına bahsettiği bütün hakları, mütekabiliyet esaslarına, riayet ederek Türk gemilerinden çalışan yabancı Devlet teb'ası gemi adamlarına da bahşeder. Bunlar bilhassa yıllık ücretli izin, muhtelif sosyal sigortalardan yararlanma gibi hususlardır.

IV — *Siyasî Hakların Korunması* :

1 — *Seçilme hakkının korunması* : Mebus Seçimi Kanununun bazı maddelerini değiştiren ve 23.2.1954 tarihinde yürürlüğe giren 6272 sayılı kanun eşit oy alan namzetlerden birisinin seçilmiş sayılması için kur'a usûlünü koymaktadır. Şu kadar ki kur'ayı kaybedenin hukuku da büsbütün kalkmıyor. Kur'ayı kazanan meb'usluğu, Yüksek Seçim Kurulu tarafından usulüne göre iptâl edildiği zaman, yeniden seçime gidilmez; evvelce kur'ayı kaybetmiş olan seçilmiş sayılır.

2 — *Siyasî tenkidde bulunma hakkının sınırlanması* : Beşerî şahsiyetin korunmasına müteallik mevzuatın 6 ncısı olarak gösterilen 6334 sayılı kanunun müteakip maddeleri, Devletin siyasî veya malî itibarını sarsacak mahiyette yalan haber veya havadisleri veya bu mahiyetteki dokümanları yapanların da 1 yıldan 3 yıla kadar hapis ve 2500 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasına uğrayacağını söyler.

Bu hükmün sıklet merkezi haber, havadis veya dokümanların "yalan" teşkil etmesidir. "Yalan" teşkil eden haber, havadis ve dokümanların neşri ile Devletin siyasî veya malî itibarını bozmamak gayet makul gibi gözüküyor.

Fakat, Türkiye'de, bir gazetenin elde ettiği birçok haber, havadis ve dokümanların yalanlığını, bizzat o gazetenin anlaması gayet müşküldür. Gazete, çok iyi niyetle hareket ettiği halde, siyasî ve malî konularda elde ettiği bazı haber, havadis ve dokümanların sıhhatini kontrol imkânından mahrumdur. Bu itibarla, ceza korkusu yüzünden, bir çok ahvalde siyasî ve malî konularda elde ettiği bazı haber, havadis ve dokümanların sıhhatini kontrol imkânından mahrumdur. Bu itibarla, ceza korkusu yüzünden, birçok ahvalde siyasî ve malî konularda elde ettiği haber ve vesikaları yayamıyor; hatta, bunlara dayanarak yorum da yapamıyor. Bu yüzden ilmî içtihad ve efkârı umumiye, bu hükmü, siyasî tenkidde bulunma hakkının tahdidi manasında anlamaktadır.

3 — *Seçilme Hakkının Sınırlanması* : A — 21.2.1950 tarihinde yeni ihtiyaçları gözönünde tutarak kabul edilmiş olan 5545 sayılı Millet-

vekilleri seçimi kanunu, seçme ve seçilme haklarını, seçmek umumîliği prensibinin uygun olarak geniş tutmuştu. Bu cümleden olmak üzere, muhtelif siyasî partilerin Meclise girip bir muvazene unsuru olması ihtimali olan şahsiyetleri, karşılıklı olarak kendi listelerinde aday göstermesi mümkün idi. Keza, bir siyasî parti listesinde, partili olmıyan müstakil adayların da yer alması mümkün idi. Herhangi bir partinin listesinde, müstakil veya parti adayı halinde yer almak isteyip de, buna muvafak olamıyan kimselerin, bir başka parti listesinde o partiye girerek veya müstakil aday olarak yer alması da mümkün idi.

7.7.1954 tarihinde yayınlanıp yürürlüğe giren 6428 sayılı kanun, seçilme hakkının umumîliğine dahil olan bu hususları menetmiştir. 6428 sayılı kanun, bu yasakları ile seçilme hakkının partilerce ve adaylarca suistimâl edilmesini önlemek istemiştir. Fakat bu suretle de, parti içi kombinezonlar dolayısıyla bir parti listesinde partili veya müstakil aday olma imkânını kaybedenlerin, herhangi bir şekilde seçmenler heyeti Corps électarol, önüne çıkması önlenmiş oluyor. Keza, bazı partilerin bir anlaşma ile, bazı müstakil ve zatî Parlamenteoya sokmalarını önlüyor.

B — Keza, bu son kanundan önce memur statüsüne dahil olan kimselerle, belediyelerde ve iktisadî Devlet teşekküllerinde memur ve hizmetli olarak çalışanların seçilmeleri mümkün idi. Yalnız, bir yerin belediye reisleri ile idare âmirleri o bölgeden seçilebilmek için seçimlerden iki ay önce istifa etmeli idiler.

Bu son kanun, bunlarla beraber, bütün memurların aday olabilmeleri ve seçilebilmeleri için, seçimden 6 ay önce istifa etmeleri şartını kaymuştur. Bu suretle de, seçilme hakkını, geniş bir şekilde sınırlamış oluyor. Bu; aynı zamanda, seçeceği entellektüel aday arıyan seçmenin, choix sahasını da daraltan bir tahdit teşkil eder. Çünkü Türkiye'de, memurlar sınıfı, partileri ve Parlamenteoyu besleyen esaslı bir kaynaktır. Şimdi, hemen hemen hiç bir memur, sonucu bilinmeyen bir seçim için, hem de altı ay önceden istifa edemez.

4 — *Propağanda yapma hakkının tek taraflı genişlemesi*: Askerî şahısların, belli seçim müddeti içinde bir partinin lehinde veya aleyhinde propağanda teşkil edecek söz söylemesini yasaklamaktadır. Bu, doğrudur. Fakat aynı kanun; Devlet ve hükümet işlerinde vazife alanların, bu işler etrafında yapacakları konuşmalarla, bu faaliyetleri göstermek üzere yayınlacakları matbuaları propağanda mahiyetinde görmemektedir. Bu; devlet ve hükümet işleri hakkında izahat verme şeklinde, iktidar partisi icraatının memurlar ağzı ile veya levhalar, grafikler halinde, seçim süresi içinde dahi, seçmenler heyetinin önüne çıkarılmasını teşkil eder.

5 — *Seçme hakkını icranın güçleşmesi* : Keza, 6428 sayılı kanundan, önce, seçmen, muhtelif parti adaylarından ve müstakillerden mürekkep bir karma liste yapabilirdi. Parti dışı türlü teşekküllerde, böyle matbu karma listeler yapıp bunları, seçmenlerin istifadesine arzedebilirdi.

Türk seçmeni, partilere oy verme temayülü yanında, güvendiği şahıslara da oy verme temayülünü muhafaza eder. Partizan veya bir partiye belirli bir şekilde sempatizan olmıyan ve oyları oy teşkil edenlerden bir kısmı, türlü parti listelerini ve müstakilleri inceliyerek bir karma liste yaparlardı. O bölgede umumî temayülü yoklayan veya ona istikamet vermek isteyen parti dışı türlü guruplar da, seçmenlerin bu temayüllerine uygun karma listeler bastırıp dağıtabilirdi.

Şimdi, bu 6428 sayılı kanun, karma listelerin, ancak, bizzat seçmenin eli ile yazılabilmesine imkân vermektedir, matbu veya daktilo veya başka bir aletle çoğaltılmış karma liste kullanmayı yasak etmektedir. Bu ise; seçmenlerinin mühim bir kısmı okuma-yazma bilmediği için, kendi eliyle karma liste yapma imkânından mahrum bir memlekette, seçmeni, parti listelerine oy vermeye zorlama teşkil eder. O kadar ki, bir seçmen, bir parti listesindeki beğenmediği adayların ismini sildiği zaman dahi, bu isimler iptal edilmemiş sayılmakta ve silinen isimlerin yerine yazılan isimler de yazılmamış telâkki edilerek, parti listesi, aynen kullanılmış sayılmaktadır. Bütün bunlar ise, seçme hakkının icrasını güçleştirme ve hattâ buna bir müdahale teşkil etmektedir.

6 — *Siyasî hakların icrasına endirekt tesir* : 20.7.1954 tarihinde yürürlüğe giren 6429 sayılı kanun Türkiye'nin idarî taksimatında bir küçük değişiklik yapmıştır : Kırşehir Vilâyetini kaldırmış, bu Vilâyet Merkezini kasaba yapmış, onun yerine komşu kazalardan birisi olan Nevşehir'i vilâyet yapmıştır. Bu; basit bir idarî taksimat değişikliği gibi gözükmemektedir. Fakat bütün muhalif basın ve çevrelerle, tarafsız çevresi, bunu, muhalefete oy veren Kırşehir kazasına ve oradaki seçmenlere bir tesir saymaktadır. Çünkü, bu kanun 1954 seçimlerinden sonra çıkmıştır. Ve Kırşehir Vilâyeti;; bu seçimlerde tamamıyla oy verip, Parlamento'ya muhalefet temsilcilerini göndermiştir.

19.3.1954 tarihinde başlanıp yürürlüğe giren 6366 sayılı kanun ile, Türk Parlamentosu 4 Kasım 1950 de Roma'da imzalanan "İnsan Haklarını ve ana hürriyetlerini kurma sözleşmesi" ni tasdik etmiş; aynı zamanda, 20 Mart 1952 tarihinde Paris'de imzalanan "İnsan Haklarını ve ana hürriyetlerini koruma sözleşmesine ek protokolu" da tasdik etmiştir.

NİZAMNAME VE TALİMATNAME

1 — *Hizmetin Karşılığı* :

1954 yılında türlü Vekâletler tarafından hazırlanıp Devlet Şûrasının tetkikinden geçtikten sonra İcra Vekilleri Heyetince yürürlüğe konulan nizamnamelerden 4/3529 sayılı nizamname, Metr dotel, şef garson, garson ile komi, barmen, kapıcı, portürk gibi benzeri işçilerin, müşterilerden hizmet karşılığı alınan paralardan nasıl faydalanılacağını yeniden düzenlemekte ve bu suretle, bunlara, yaptıkları servisin karşılığı sağlanmaktadır.

2 — *Dinlenme ve iş müddeti* : 1954 yılında türlü Vekâletler tarafından hazırlanıp İcra Vekilleri Heyetince kararlaştırılan türlü kararnamelerden 4/3191 sayılı kararname, gemi adamlarının normal iş müddetlerini düzenlemiştir. Bu kararname, bir kerre, her 24 saatlik iş müddeti içinde fasılasız 8 saat dinlenme verilmesini mecburî kılar. Sonra da, muhtelif sınıf gemi adamlarının günde ve haftada tabi kılınabileceği azamî iş saatlerini gösterir. En uzun iş müddeti, kamara sınıfında, yakın veya uzak sefer yapan gemilerde çalışanlara verilen günde 14, haftada 84 saatlik azamî iş.

3 — *Müstehlikin ve müşterinin korunması* : 4/3316 ve 4/3912 sayılı kararnamelerde gerek ithal olunan, gerek memleket içinde imâl olunan bazı malların satışında tâbi olacağı kontrolü ve azamî kâr hadlerini tesbit etmiştir.

İÇTİHADLAR

1 — *Hizmet müddetini tanıması* : Türkiye'deki bazı mevzuata göre, bazı kimseler tahsillerini ve ihtisaslarını Devletten yardım görek yaparlar. Buna karşılık, kendilerine Devlet memurluğu hak ve imtiyazlarını sağlayan kadrolar da, belli bir süre hizmet görme mecburiyeti yüklenirler. Fakat bunlardan bir kısmı, tahsil ve ihtisaslarını bitirdikten sonra münhal bulunmaması dolayısıyla kendilerine Devlet memurluğu hak ve imtiyazlarını sağlayan kadrolara tayin edilememiştir. Ancak' ücretle çalıştırılmışlardır. Fakat sonradan memur statüsüne dahil oldukları zaman, ücretli müstahdem olarak çalıştırıldıkları bu zamana ait müddetleri, tekaüdlük için geçmesi gereken müddetlerden sayılmamıştır. Bu hususta İdare ile bu gibi memurlar arasında çıkan anlaşmazlığı çözerken Devlet Şûrasının 5 nci dairesi, umumî heyeti farklı kararlar vermişlerdir. 4. V. 1954 tarihli bir Devlet Şûrası içtihad birleştirme kararı, bu gibi kimselerin ücretli müstahdem olarak çalıştıkları müddeti de tekaütlük için gereken hizmet müddeti saymıştır.

2 — *Kurutulan bataklıklar üzerindeki hakkın tanınması* : 5516 sayılı kanun, doldurma ameliyesinin dışında kalan bir usûl ile suların meoralarını temizlemek, su yatakları açmak gibi kurutulan bataklıkların, hususî şahıslar namına tesciline imkân vermektedir. Fakat İdare, böyle kurutulan bataklıkların hususî şahıslara geçmesi için önceden izin alması şartını ileri sürmüştür. Bu hususta, İdare ile hususî şahıslar arasında çıkan anlaşmazlıkları çözerken, Devlet Şûrası, birbirinden farklı hükümler vermiştir. 22. V. 1954 tarihli bir Devlet Şûrası içtihad birleştirme kararı, evvelden izin alma şartının aranmayacağını tesbit etmek suretiyle, kurutulan bataklıklar üzerinde kurutanın hakkını tanımıştır.

3 — *Maaş, müktesep hakkının tanınması* : Hizmet yılına ve başarı derecesine göre, her memur, belli bir maaş alır. Fakat bazen, bir memur, kendi isteği ile bir derece aşağı kadrolu bir vazifeye nakledilir. O zaman, İdare, memura, müktesep hakkı olan eski maaşını değil, şimdi naklen ve kendi arzusu ile tayin edildiği kadronun aşağı derecedeki maaşını verme temayülü göstermiştir. Bu hususta İdare ile memur arasındaki anlaşmazlığı çözerken, Devlet Şûrası birbirinden farklı hükümler vermiştir. 8. X. 1954 tarihli bir Devlet Şûrası içtihad birleştirme kararı; memurların, hizmet yılına ve başarı derecesine göre olsun hak ettiği maaş derecesinin, şimdi, daha aşağı kadroda da verileceğini tesbit etmiştir.